

“ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติแบบเซน จะต้องแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนกับผู้ที่ต้องการเป็นแบบฝึกหัดโดยธรรมชาติของความกรุณาและปัญญา อาตมภาพได้รับพรอันประเสริฐที่ได้พบจากโช กวงง โรชิ ตอนที่เดินทางมาเยี่ยมภูเขาไซโนมา ได้ทิ้งรอยประทับใจให้อาตมภาพอย่างยิ่ง อาตมภาพจึงรู้สึกดีใจที่ได้เห็นท่านได้พิมพ์หนังสือเล่มแรก นับเป็นของขวัญอันวิเศษสำหรับผู้ปฏิบัติทั่วโลก”

**พระภิกษุเจียงเหียน ดุษฎีบัณฑิต
สมาคมธรรมเภริบรรพต (ไต้หวัน)**

“‘ไร้เริ่มต้น ไร้จุดจบ’ เป็นคำสอนที่ชัดเจนเข้าถึงอย่างสว่างโพลง ย่อมมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ทิศตนที่จะเข้าถึงและสัมผัสกับ ‘ธรรมชาติเดิมแท้’ ไม่ว่าจะมาจากนิกายใด หนังสือของกวงง โรชิ อ่านง่าย และให้แรงบันดาลใจในการปฏิบัติ เพราะตรงออกมาจากจิตของท่านที่ได้ฝึกปรือมาหลายปี”

ภิกษุณีเทียนชิน พัลโม

“กวงง โรชิ เป็นครูที่แท้ ‘ไร้เริ่มต้น ไร้จุดจบ’ เป็นคำสอนที่สอนนักปฏิบัติแบบเซนทุกคน มาจากแรงบันดาลใจกว่า 40 ปีของการฝึกปฏิบัติแบบเซนกับอาจารย์ที่มีชื่อเสียงทั่วทุกมุมโลก หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติอันล้ำค่า”

**อีลินเนอร์ คอปโปล่า
นักเขียน ศิลปิน และผู้สร้างภาพยนตร์**

“ประสบการณ์ที่สั่งสมมาหลายปีทั้งที่เป็นอาจารย์และเป็นศิษย์ กวงง โรชิเขียนหนังสือเล่มนี้อาจลุ่มลึก นำเราเข้าไปสู่หัวใจของการปฏิบัติแบบเซน”

**สักยง มิพัม รินโปเช
ผู้สืบทอด ชัมบาลา และผู้เขียน *Turning the Mind into an Ally*.**

บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานใด ต้องการสั่งซื้อหนังสือเล่มนี้จำนวนมากในราคาพิเศษ
สั่งซื้อโดยตรงได้ที่สำนักพิมพ์โพสต์บุ๊กส์

136 ถนน ธารนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0-2240-3700 ต่อ 1655, 1459 อีเมล : postbooks@bangkokpost.co.th

ไร้เริ่มต้น ไร้จุดจบ

No Beginning, No End

จากโซ กวอง เจียน

ปีเตอร์ เลวิตต์ บรรณาธิการ

ภิกษุณีธัมมนันทา แปล

ไร้เริ่มต้น ไร้จุดจบ ● ภิกษุณีธัมมบัณฑิตา *แปล*

จากเรื่อง No Beginning No End : The Intimate Heart of Zen

Copyright © 2003 by Jakusho Kwong

Published by arrangement with Harmony Books,

a division of Random House, Inc. Foreword by Thich Nhat Hanh © 2003

Unified Buddhist Church, Inc.

Thai Language Translation copyright © 2011 by The Post Publishing Public Company Limited

Through Tuttle-Mori Agency Co., Ltd.

ลิขสิทธิ์ภาษาไทย 2554 : โพสต์บุ๊กส์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 978-616-244-004-5

พิมพ์ครั้งที่ 1 : โพสต์บุ๊กส์, มีนาคม 2554

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

กวาง, จาคุไซ.

No Beginning No End. = ไร้เริ่มต้น ไร้จุดจบ.-กรุงเทพฯ : โพสต์บุ๊กส์, 2554.
264 หน้า.

1. นิยายเซ็น. 2. พุทธศาสนา. I. ภิกษุณีธัมมบัณฑิตา, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

294.3927

ISBN 978-616-244-004-5

ราคา 240 บาท

บรรณาธิการบริหาร : ภาณี ลอยเกตุ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร : จันทร์พร รักท่วม

บรรณาธิการพิเศษ : “วารุ”

พิสูจน์อักษร : วันปิยะ ภูประเสริฐ

ออกแบบปก : ดีไซน์เน้อ

รูปเล่ม : วนิดา สังฆะมณี

ผู้จัดการธุรกิจสำนักพิมพ์ : สุพร พรฤกษ์งาม

ฝ่ายจัดการธุรกิจสำนักพิมพ์และการตลาด : สิทธิชัย อิงคุณานนท์, พรพิมล วงอินทร์,
กฤษณี เดชะวิศิษฐ์พงษ์, สงกรานต์ พสุธาสิทธิ์

จัดพิมพ์โดย

บริษัท โพสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

136 ถนน ณ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 <http://www.postbooksonline.com>

แยกสีและพิมพ์ที่

แผนกงานพิมพ์พาณิชย์

บริษัท โพสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

136 ถนน ณ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2240-3700 ต่อ 3021, 3022

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

อาคารเนชั่นทาวเวอร์ ชั้นที่ 19 เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด

แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทรศัพท์ 0-2739-8222, 0-2739-8000 โทรสาร 0-2739-8356-9 <http://www.se-ed.com>

สงวนลิขสิทธิ์โดย บริษัท โพสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	7
คำนิยม โดย ดิษ นัท ฮันท์	9
คำขอบคุณ	11
คำนำผู้แปล	15
บทนำ โดย ปีเตอร์ เลวิตต์	19

กลับมีชีวิต

1 หนึ่งนิ้วหนึ่ง หนึ่งนิ้วพุทธะ	29
2 เกล็ดน้ำแข็งบนหิมะ	36
3 พระจันทร์ครึ่งเสี้ยวที่ทำให้รัศมีเต็มรอบ	40
4 ศิลปะในการรับ	43
5 การสละ	48
6 พระพุทธเจ้า : ศิลปะเพื่อชีวิต	54
7 พบอาจารย์ในการปฏิบัติ	57
8 เจตนากรรมของการทำกับข้าว	65
9 แดกออกมาจากเนื้อหนังของมารดา	69
10 สองนิกาย สมานทีเดียว	78
11 เสียงระฆัง	84
12 มีความมั่นคงในธรรมชาติดั้งเดิมของคุณ	88
13 ชีวิตแห่งการบำเพ็ญ เป็นการเดินทางตรงเข้าสู่รอยโค้ง 99 ไมล์	97
14 ไปไม่ร่วง	106

บุมทรัพย์

15	การศึกษาอย่างสนิทสนม	115
16	ก้าวถอยหลัง	123
17	การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการสูญเสีย	132
18	เพชรกับถ่านหิน หัวใจบริสุทธิ์แห่งการปฏิบัติ	144
19	คุณลงจากรถไฟไม่ได้	154
20	แม่น้ำโยยหาที่จะคืนสู่มหาสมุทร	167
21	ค้นพบตัวเราดังที่เราเป็น	174
22	ทำเพื่อสิ่งนั่นเอง	180

ดั่งที่มันเป็น

23	ไซโนมาม่า	191
24	ดอกบัวในสวนของคุณ	199
25	ดั่งที่มันเป็น	202
26	ลูกกวาดตาย	210
27	ซิกันตาซ่า : นั่งเฉยๆ ไม่ทำอะไร	214
28	ดอกท้อบานสำหรับกาดาคิริ โรชิ	226
29	การประกาศที่ไร้คำพูด	233
30	หันเหแสงสว่างอันเรืองรองเข้าสู่ภายใน	242

ภาคผนวก

	ลักษณะ 10 ประการของธรรมชาติอันล้ำลึกของเรา	259
	เกี่ยวกับผู้เขียน	261
	เกี่ยวกับผู้แปล	262

คำนำสำนักพิมพ์

เราทุกคนมีความตั้งตามธรรมชาติอยู่แล้ว หากแต่บางครั้งไม่ได้รับการขัดเกลาฝึกฝน ดังนั้น ใครๆ จึงสามารถปฏิบัติและเข้าถึงความดีนั้นได้หากเพียรฝึกตนเองตามแนวทางแห่ง “เซน” ปัจจุบันพุทธศาสนิกายเซนเป็นแนวทางที่แพร่ไปทั่วโลกโดยเฉพาะในฝั่งตะวันตก เพราะความเรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง เข้าถึงได้ง่าย ผู้คนจำนวนมากจึงเลือก “เซน” เป็นเครื่องมือบรรเทาความเร่าร้อนของโลกปัจจุบัน

จากไซ กวง ผู้เป็นอาจารย์เซนหรือ โรชิ แห่งภูเขาไซโนมา สหรัฐอเมริกา ผู้เผยแพร่เซนให้แก่โลกตะวันตกด้วยวิธีที่ยึดโยงอยู่กับความปกติธรรมดา ท่านกล่าวว่าเซนรู้ได้จากประสบการณ์หลากหลายตลอดจนสรรพสิ่งที่เราแลเห็นและเข้าใจได้เองจากเรื่องราวรอบๆ ตัว เช่น จากสายลม เสียงนกร้อง ดอกไม้ผลิบาน อารมณ์อันดื่มด่ำ ตลอดจนความโกรธเกลียด การด่าทอชิงชัง ความโศกเศร้าของฤดูกาล กลีบใบไม้ร่วงหล่นและความตาย การสูญเสียที่มนุษย์เราต้องพบเจอ ซึ่งเป็นเรื่องที่ตั้งลงภายในของพวกเรา ท่านได้ชี้ว่าเมื่อเราเฝ้ามองพิจารณา ทั้งหมดนั้นคือหนทางแห่งความเข้าใจเซน

สรรพสิ่งในแบบของเซนเกิดขึ้นเอง และเป็นอยู่เช่นนั้นเอง คือ ศูนย์ตาอันไร้ขอบเขต เป็นพื้นที่ไพศาลอันหาจุดเริ่มต้นไม่ได้ ดังท้องฟ้า

กว้างใหญ่และกิจกรรมทั้งหมดของธรรมชาติที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และไม่มีจุดสิ้นสุดด้วยเช่นกัน จิตของมนุษย์เราก็เรื่องราวอย่าง ไร้ เริ่มต้น ไร้จุดจบ อยู่เฉกเช่นนั้น

ภิกษุณีธัมมัทธา ผู้แปล ท่านเป็นปราชญ์ด้านพุทธศาสนา และ ภิกษุณีรูปแรกของไทยในสายเถรวาท อีกทั้งเป็นมิตรสหายทางธรรม ของจากุโซ กวอง จึงสามารถถ่ายทอดความงดงามของพุทธศาสนา แบบเซนเป็นภาษาไทยได้อย่างตรงตัว ชวนให้ล่องรีนไปกับความลุ่มนวลไม่ของเซนได้จนจบอย่างเพลิดเพลินต่างจากการอ่านงานทางศาสนาทั่วไป

ความเรียบง่ายแต่แสนพิเศษดังลมหายใจเรา ใน ไร้เริ่มต้น ไร้จุดจบ วิธี “เซน” จะพาคุณเรียนรู้และขัดเกลาตนเองเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งละวางความหมกมุ่นเร้าร้อนและเผยความดีงามแท้จริงของจิตใจเราทุกคน

โพสต์บุ๊กล์

คำนิยาม

กล่าวกันว่าศตวรรษที่ 21 จะเป็นศตวรรษแห่งจิตวิญญาณ ถ้ามันไม่ใช่ศตวรรษแห่งจิตวิญญาณ เวลาที่รอคอยเรายู้งานหน้าจะเต็มไปด้วยความยากลำบากไปจนถึงอีกหลายรุ่นที่เดียว หากเราไม่รู้จักหยุดและมองลึกลงไปในความทุกข์ของตัวเอง แล้วเราจะไปพูดถึงความทุกข์ในโลกรอบๆ ตัวเราได้อย่างไร? ในความพยายามที่เราจะปรับเปลี่ยนความทุกข์ของเราเองนั้น เราจะต้องทำอะไรที่เรียกว่าถอนรากถอนโคนทีเดียว

สิ่งแรกที่เราจะปรับเปลี่ยนความทุกข์ของเราได้ก็คือการปฏิบัติสมถะ ที่เป็นกรหยุด หยุดเพื่อที่จะกลับเข้ามาในตัวของเราเอง เพื่อความสงบ เมื่อเราสงบเราจะมีโอกาสที่ดีขึ้นที่จะมองเห็นความทุกข์ของเราชัดเจนขึ้น

ท่าที่ที่ถอนรากถอนโคนประการที่สอง คือการมองเข้าไปในตัวของเราเอง เพื่อพิจารณาความทุกข์ของเรา อยู่กับความทุกข์นั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนเสียใหม่ วิธีการนี้ใช้ได้จริงกับความทุกข์ในโลกด้วย ชาติทั้งชาติต้องหยุด และหันกลับมาองดูถึงความทุกข์ของโลก เพื่อเห็นได้ชัดๆ โดยไม่มีข้ออคติใดๆ แล้วจึงสามารถที่จะเข้าใจว่าจะปรับเปลี่ยนมันได้อย่างไร

การฝึกความมีสติในเวลาที่สับสนเช่นนี้ ยิ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำ หากเราในฐานะปัจเจกชนไม่หันมาสนใจใช้เวลาในการฝึกความมีสติ ไม่ใช่ว่ามันจะทำให้ยากขึ้นในการที่เราพยายามจะปรับเปลี่ยนความทุกข์ในชีวิตของเราเอง มันยิ่งทำได้ยากขึ้นที่จะเข้าไปปรับเปลี่ยนความทุกข์ของโลก ในการปฏิบัตินั้นสำคัญที่ตัวเรา ลูกหลานของเรา และโลกโดยส่วนรวม ที่เราจะต้องปฏิบัติเพื่อช่วยให้เรามีสติ และช่วยให้เรากลับมาหาตัวเราเอง รู้อยู่กับขณะปัจจุบันเพื่อจะปรับเปลี่ยนความทุกข์ในตัวเราและคนรอบข้าง

วิธีที่ง่ายที่สุดที่จะฝึกความมีสติคือการเข้าเป็นสมาธิสังฆะ เมื่อเรามาร่วมกันเป็นสังฆะ เราเอื้อต่อการปฏิบัติซึ่งกันและกัน เรื่องที่ดูว่าจะยากสำหรับเรา หากเราปฏิบัติตามลัทธิที่บ้าน กลายเป็นเรื่องธรรมดา กลายเป็นเรื่องสนุก เมื่อมาปฏิบัติกับเพื่อนในสายธรรม พลังของสังฆะที่แท้จริง สังฆะที่โอบเอื้อ มีความเข้าใจกันและกัน มีความเมตตากรุณา เป็นสิ่งพิเศษที่จะถนอมและดูแลสมาชิกทุกคน และเกื้อหนุนกันในการปรับเปลี่ยนความทุกข์ให้เป็นความสุข สงบ และความกรุณา

การมีอาจารย์ที่มีความเมตตาที่คอยดูแลสังฆะเป็นงานสำคัญในการพัฒนาปรับเปลี่ยนตนถือว่าเป็นของขวัญที่หาได้ยากและมีคุณค่ายิ่ง ด้วยจิตวิญญาณแห่งศิษย์ที่แท้ จากโซ กวง ได้แสดงออกถึงความรักและเคารพที่ท่านพึงมีต่อครูอาจารย์ ตลอดจนความชื่นชมที่ท่านมีต่อคำสอนที่ท่านได้รับ และด้วยจิตวิญญาณแห่งครูที่แท้ จากโซ กวง โรชิ ได้แบ่งปันของขวัญนี้กับสังฆะของท่าน และกับพวกเราทุกคน

ดิช นัท ฮันห์

หมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส

คำขอบคุณ

ต้นฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. 1984 เมื่อผมกลับมาจากทัสสะฮารา วัด
ในนิกายเซนใกล้ๆ บิกเซอร์ของท่านชูซูกิ โรชิ อาจารย์ของผม ผมไป
ที่นั่นกับลูกศิษย์อีก 2-3 คน เพื่อไปนำหินก้อนใหญ่ๆ จากทัสสะฮารา
หินแต่ละก้อนน้ำหนักถึง 2 ตันทีเดียว เรานำก้อนหินนี้กลับมาที่วัด
ของเราที่ภูเขาไซโนมา ผมอยากจะทำสร้างสถูปศิลาให้เป็นที่ระลึกถึงท่าน
อาจารย์ชูซูกิ โรชิ เราเลือกวันที่ 29 เมษายน ที่จะทำพิธีบรรจุอัฐิและ
เถ้าของท่านอาจารย์ในสถูป วันนั้นกลายเป็นวันที่เป็นมงคลยิ่ง วันเดียว
กันนั้น หลายปีก่อน เราได้ไปรยเถ้าอังคารของท่านอาจารย์ที่ทัสสะฮารา
ท่ามกลางพายุที่พัดมาจากบิกเซอร์ พายุแรงขนาดจะพัดเราล้มกลิ้งไป
ได้ วันนี้อีกเช่นกัน เป็นวันที่เครื่องบินของสามีนคนแรกของ มิตสึ ชูซูกิ
ถูกยิงตกสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ในจดหมายที่เธอเขียนไปถึงเขา
เธอบอกเขาว่า “อย่าทิ้งระเบิดใส่พวกจีนเลย พวกเขาเหมือนๆ กับเรา
นั่นแหละ” เมื่อผมพูดเรื่องนี้ให้มิตสึ ซามะ (ซึ่งต่อมาเป็นภรรยาของ
ท่านอาจารย์ชูซูกิ) ฟังเรื่องวันนี้ เธอน้ำตาไหล

วันที่ 29 เมษายน 1984 เป็นวันที่สงบเงียบที่ภูเขาไซโนมา แต่
ในช่วงที่ทำพิธีก็เกิดลมกระโชกแรง จนกระทั่งโฮอิตสึ ชูซูกิ ลูกชายของ
ท่านอาจารย์ชูซูกิ โรชิ เงยหน้าขึ้นมอง และยอมรับว่าท่านอาจารย์ชูซูกิ

มักปรากฏในรูปแบบของพายุ ผมรู้สึกถึงพลังของท่านวันนั้นเช่นเดียวกับ
ที่ผมได้เคยสัมผัสในช่วงเวลาอื่นในชีวิตของผม และแม้จนบัดนี้ ผมก็
ยังสัมผัสได้ถึงปัญญาและความกรุณาของท่านที่ทำให้ผมได้ปฏิบัติและ
มาอยู่ที่ภูเขาไซโนมา¹นี้ตั้งแต่ปี 1973 จนทุกวันนี้ มาสอนธรรมบรรยาย
และในท้ายที่สุดได้นั่งลงเขียนหนังสือเล่มนี้

นับเป็นวิบากกรรมที่ดีของผม ที่ผมได้พบชูซุกิ โรชิ ที่ซานฟราน-
ซิสโกในฤดูใบไม้ผลิปี 1960 และได้อยู่ศึกษาปฏิบัติธรรมกับท่านใน
ช่วง 11 ปีสุดท้ายก่อนที่ท่านจะละสังขารไป ผมรู้สึกขอบคุณอย่างยิ่ง
ที่ท่านมีอิทธิพลกับผม รวมถึงอาจารย์เซนอีก 3 ท่านที่สั่งสอนผมใน
ช่วงแรกนั่นคือ ท่านอาจารย์ไดนิิน กาคิติริ โรชิ, โคบุเน ชิโนะ โอตากาวา
โรชิ, โฮอิตสึ ชูซุกิ โรชิ, ตลอดจนอาจารย์ท่านอื่น เช่น ไมซุมิ โรชิ,
อุชิยามะ โรชิ, ท่านอาจารย์ซุงซาน¹ มหาโฆชะนันทะ² ท่านทะไลลามะ
องค์ที่ 14³ ดิซ นัท ฮันท์⁴ จอกยัม ทรุงปา รินโปเช⁵ และมาตาม มิตสึ
ชูซุกิ เซนไซ⁶ ล้วนเป็นตัวแทนของจิตวิญญาณที่อยู่เบื้องหลังข้อคิด
ข้อเขียนในหนังสือเล่มนี้

ไว้เริ่มต้น ไว้จุดจบ รวบรวมจากคำสอนที่สอนที่ภูเขาไซโนมา
ในช่วง 27 ปีที่ผ่านมา รวมถึง 14 ปีที่แคนนอนสังฆะที่โปแลนด์ และ
นัตทาคิสังฆะที่ไอซ์แลนด์ เป็นตัวแทนของการเก็บเกี่ยวงานทางธรรมะ
มาหลายฤดูกาล (เป็นการเปรียบเทียบที่เหมาะสมมากเลย เพราะจริงๆ แล้ว
ที่ภูเขาไซโนมานั้นเรามีเรื่องน่าด้วยในช่วง 13 ปีแรกของเราที่นี่)

ผมขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในสังฆะเหล่านั้นที่ได้ฟังธรรม
ถามคำถาม บันทึกคำสอน ตรวจทานฉบับพิมพ์ถึงคำศัพท์ต่างๆ โดย

¹ เกาหลี ² เขมร ³ ทิเบต ⁴ เวียดนาม ⁵ ทิเบต ⁶ ภรรยาของท่านอาจารย์ชูซุกิ -
ผู้แปล

เฉพาะมิโคลาซ มาร์คีวิกซ์, เจอร์ซี มูเซวสกี, อีวา ออร์โลวสกา, เฮลกา โจคิมสตอดตีร์ และออสการ์ อินกอล์ฟสัน ในช่วงของการทำงานที่ลูกศิษย์ต้องเปลี่ยนบทบาท ที่ผมได้สัมผัสกับความงามในช่วงที่หยุดระหว่างการเปลี่ยนตลับหมึก

คริส คิง บรรณาธิการจดหมายข่าว “ลมภูเขา” ของเรา และเนลไมเออร์ส ใช้เวลาหลายชั่วโมงในการค้นหาอ้างอิงประกอบและตรวจสอบความถูกต้อง คารอล ลิงแมน ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหนังสือขึ้นมาเป็นรูปเล่ม และดูแลรายละเอียดอย่างใกล้ชิด เดเมียน กวอง ประธานงานในรายละเอียดเกี่ยวกับการติดต่อและให้การสนับสนุนเกี่ยวกับงานสำนักงานด้วยวิริยะและขยันขันแข็ง ในช่วงแรก รอยซ์ ลาธัม ดูแลงานในการผลิตตัวอักษรผีแปร่งตั้งแต่ต้นจนจบอย่างสม่ำเสมอ ผมรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ รอน ชัมโป ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยความสามารถของผู้ชำนาญการในการพัฒนาหนังสือเล่มนี้ ด้วยความทุ่มเทของบุคคลเหล่านี้ และสมาชิกสังฆะอีกหลายคนที่อาจจะไม่ได้กล่าวนามอย่างทั่วถึง ได้สนับสนุนให้งานชิ้นนี้สำเร็จ และขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับผู้บริโภคที่ไม่เปิดเผยนาม

โซจุน เมล ไวต์สแมน โรชิ และไมเคิล เวนเกอร์ โรชิ จากศูนย์เซนซานฟรานซิสโก ที่ยินดีและไม่ลังเลใจที่จะสนับสนุนโดยการอนุญาตให้ใช้อ้างอิงจากซุซูกิ โรชิ บิล เรดิแคน ภัณฑารักษ์ของศูนย์เซนซานฟรานซิสโก ให้ความช่วยเหลืออย่างดีในการสอบค้นคำสอนของซุซูกิ โรชิ จากคำสอนที่ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่

ลินดา โลเวนธัล บรรณาธิการของผมจากฮาร์โมนีบุ๊ก สำหรับหนังสือปกแข็ง ซึ่งมีความอ่อนไหวที่อยากให้หนังสือของผมแพร่หลายไปยังผู้อ่านที่ห่างไกลออกไปจากสังคมเซน การสนับสนุนของเธอให้แรงบันดาลใจ และผมรู้สึกโชคดีที่งานนี้ไปถึงมือของเธอ ผมขอขอบคุณ

เอเยนต์ของเรา คุณแอนน์ เอเดิลส์ไธน์ ที่ทำให้ความสัมพันธ์กับทุกๆ คนเป็นไปได้

คงจะไม่มีคำขอบคุณใดๆ ที่จะเพียงพอต่อความร่วมมือของ ภรรยาผมและศิษย์รุ่นแรกๆ ของผม ลอรา ซินโกะ มีใช้เพียงการสร้าง สรรค์งานชิ้นนี้ แต่ยังเป็นทั้งผู้ร่วมชีวิต ผู้ปฏิบัติด้วยกัน และเป็นผู้ร่วม สร้างงานในชีวิตของผม ความมุ่งมั่นที่ไม่มีใครเทียม ความกรุณา ความ ไม่มีตัวตน ความกล้าหาญ และการอุทิศตนให้กับธรรมะ บางครั้งเสี่ยง กับพลังที่เราไม่อาจจะหยั่งรู้ได้ และได้แสดงให้เห็นว่า มันมีทาง ออกเสมอ ผมอยากแสดงความรักและขอบคุณลูกชายคือ เรียวกัน คัม เอเฟรี และเดเมียน ในวิถีที่ไม่ปรากฏที่พวกเขาได้สนับสนุนเราตลอด การเดินทางของเรา

ผมเป็นหนี้บุญคุณ ปีเตอร์ เลวิตต์ ซึ่งเป็นคนแรกที่เสนอความคิดให้ทำหนังสือ และมีวิริยะที่จะทำงานกับต้นฉบับมากกว่า 1,600 หน้า ด้วยสายตายาวไกลและประสบการณ์ยาวนาน ทั้งในฐานะที่เป็นกวีและ นักเขียน ปีเตอร์ทำทั้งบรรณาธิการ รวบรวม และตกแต่งเนื้อหาใน หนังสือเล่มนี้ เขาสามารถนำเสนอคำสอนที่เป็นจริงตามเนื้อหามากที่สุด ผมขอขอบคุณภรรยาของปีเตอร์ด้วย คือเซอร์ลี กราแฮม ที่ให้เวลาในช่วง 3 ปีของการทำหนังสือเล่มนี้

ผมขอบคุณทุกท่านที่ได้มาปฏิบัติธรรมที่โซโนมา ทั้งที่นี่และ ในต่างประเทศ ที่ได้ช่วยผมในการปฏิบัติมาหลายฤดูกาลในสายการ ปฏิบัติที่ไม่ขาดสายของท่านอาจารย์ชูชุกิ โรชิ

จากุไซ กวง

คำนำผู้แปล

ข้าพเจ้าได้แปลหนังสือมาแล้วอย่างน้อย 20 เล่ม โดยเริ่มงานแปลตั้งอายุ 20 ตอนนั้นก็ร่วม 50 ปีแล้ว ทุกครั้งที่หยิบหนังสือขึ้นมาแปล ต้องเป็นหนังสือที่ตัวเองชอบ คือต้องเริ่มต้นด้วยฉันทะ มิฉะนั้นวิริยะจะไม่ตามมา และท้ายที่สุดงานก็จะไม่สำเร็จ

เมื่อเริ่มทำงานแปลไปช่วงหนึ่ง ก็จะมีสำนักพิมพ์ส่งต้นฉบับมาขอให้ช่วยแปล ก็เช่นเดียวกัน แม้เป็นงานที่คนอื่นเลือกให้ ตัวเองก็ต้องแน่ใจว่า ตัวเองชอบประการหนึ่ง ประการที่สอง จะมีประโยชน์แก่ผู้อ่านในด้านของการพัฒนาความเป็นมนุษย์ คือผู้มีใจสูง

สำหรับงานแปลเล่มนี้ ต่างจากงานอื่นตรงที่ว่า ท่านเจ้าของต้นฉบับเอง ขอร้องผ่านสำนักพิมพ์ให้ข้าพเจ้าแปล

ต้องยอมรับกับท่านผู้อ่านว่า ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติ ตรงนี้ก็เรียกว่ายังข้องอยู่กับโลกธรรมแปด แต่ขณะเดียวกัน ต้นฉบับเล่มนี้ก็ผ่านเงื่อนไขทั้งสอง นั่นคือ ข้าพเจ้าอ่านแล้วชอบ และอยากแบ่งปันอีกประการหนึ่งคือ เนื้อหาสาระมีประโยชน์กับท่านผู้อ่านในการพัฒนาความเป็นมนุษย์

ในช่วงของการทำงานนั้น ทางสำนักพิมพ์ที่ติดต่อให้เวลา 2 เดือน ข้าพเจ้าใช้เวลาจริงๆ 6 อาทิตย์ แต่นั้นนับรวมการเดินทางไปอินเดียเสีย 10 วันด้วย

ภาวะจิตช่วงที่ทำงานแปลหนังสือเล่มนี้ สงบ และสว่างดีมาก โดยเฉพาะเมื่อแปลถึงหน้า 159 ของต้นฉบับ ได้ประสบการณ์ของความเป็นหนึ่งระหว่างผู้แปล การแปล และสาระในต้นฉบับที่กำลังแปล

เป็นเรื่องที่เซนมักอธิบายเรื่องการวาดรูปแบบเซน ที่ผู้วาด พู่กัน และสิ่งที่วาดเป็นหนึ่งเดียวกัน

ข้าพเจ้าไม่มีความรู้สึกที่กำลังอ่าน และถ่ายทอดสิ่งที่อ่านภาษาอังกฤษเป็นไทย และลงมือเขียน มันเป็นความรู้สึกของการที่ได้เข้าไปสัมผัสสาระที่ทวอง โรชิกำลังพูดอยู่ที่เดียว

รู้สึกที่ท่านโรชิได้ให้ของขวัญแก่ข้าพเจ้าที่ได้ออกปากให้ข้าพเจ้าเป็นผู้แปลงานนี้

ขอให้ท่านผู้อ่านได้มีความสว่างไสวในจิต มีความสุข และชะลอความรู้สึกนั้นมาหล่อเลี้ยงชีวิตได้จริง

ขอขอบคุณท่านโรชิ ขอขอบคุณกองบรรณาธิการ และทีมงานทุกคนในทุกระดับของการผลิตต้นฉบับ

ภิกษุณีรัชมณฑา

ไร้เริ่มต้น

ไร้จุดจบ

No Beginning,

No End

ขอน้อมอุทิศแด่
คุณเรียว ชูชุกิ โรชิ
และสายน้ำหลากหลาย
ทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏ
ที่ยังคงไหลลงสู่มหาสมุทร

ขอเพียงน้ำหยดนี้
ได้เยียวยา
ความเจ็บไข้ของจักรวาล

บทนำ

หลายปีมาแล้วในระหว่างเวลาพักในการฝึกอบรมที่ศูนย์ปฏิบัติ โชนโงมา ผมเขียนกวีสั้นๆ บนเศษกระดาษและต่อมาในวันนั้น เมื่อเรามา ร่วมรับประทานอาหารของว่างด้วยกันที่สังฆาราม ผมส่งกระดาษชิ้นน้อยนั้น ให้ท่านโรชิ ท่านกัมลงมองดู แล้วไม่พูดอะไรสักคำ ลุกขึ้นไปทบอร์ด ติดข้อความ เอาหมุดเสียบบทกวีสั้นๆ นั้นกับบอร์ด บทกวีนั้นเขียนว่า

ศิระที่ปลงผมของจากุไซ

เหมือนปลา...

จับยากจากภายนอก

จากนั้นทั้งท่านและผมไปยืนเคียงกันเพื่อรอคิวที่จะเทน้ำชาจาก กาน้ำชาที่วางอยู่บนโต๊ะทางด้านขวาของบอร์ด ตลอดเวลาแม้ว่าเราจะ ยืนห่างกันเพียงชั่วนิ้วพุด แต่เราไม่ได้สนทนากันเลย ไม่พูดอะไรสักคำ ทั้งยังไม่มองกันด้วย

ขณะที่ท่านโรชิเทน้ำชาของตนนั้น ศิษย์อีกคนหนึ่งก็มายืนที่บอร์ด อ่านข้อความแล้วหัวเราะก๊ากออกมา หันไปหาท่านโรชิแล้วชี้มือไปที่บทกวี นั้นแล้วว่า “วิเศษ” แล้วถามว่า “ใครเขียนครับ?” ท่านโรชิยังคงรินน้ำชา

ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของท่านที่จะทำอะไรด้วยความระมัดระวังเสมอ และโดยไม่ให้เสียสมาธิเลยแม้แต่ห้อย จากนั้นท่านยืนขึ้นก้มศีรษะ ค้อมลงที่ถ้วยชาที่ถืออยู่ในมือ ผมได้ยืนท่านตอบเบาๆ ว่า “ใครบางคน ที่ใกล้ชิดกับอาจารย์”

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 13 ไอเฮอิ โตเก็น ผู้ก่อตั้งโซโตเซน กล่าวว่าการตรัสรู้ก็คือความสนิทแนบแน่นกับสรรพสิ่ง ศีรษะที่โกนเกลี้ยงของจากุโซอาจจะจับยากจากภายนอก แต่ธรรมชาติของพุทธะก็เป็นเช่นนั้น ที่จริงแล้วการที่จะตระหนักรู้ถึงธรรมชาติแท้ๆ ของเราเองจากภายนอกเป็นไปไม่ได้ ไม่ว่าจะป็นด้วยคำพูดหรือการกระทำ คำสอนของจากุโซ กวอง จะพูดถึงประเด็นนี้อย่างชัดเจนทุกครั้ง บางที่ท่านจะตะโกน บางที่ไม่เร็วของโรชิของท่านจะพัดไปบนพื้นในห้องเซนโด¹ และบางครั้งจะใช้เสียงที่เบาๆ แต่ความหมายลึกซึ้ง หรืออารมณ์ขันที่แต่ละคนจะต้องมีความตื่นตัวเพื่อมิให้พลาดนัยยะที่สำคัญไป นั่นะนี่เป็นสิ่งที่ท่านให้เรา เพราะกุศโลบายแต่ละอย่างเหล่านี้ ล้วนตั้งใจที่จะชี้ตรงมาที่ตัวเราเอง ที่เดียวที่เราจะแนบแน่นกับสรรพสิ่งได้ และมีโซว่าจะจับศีรษะที่โกนจนเกลี้ยงของจากุโซเท่านั้น แต่จริงๆ แล้วการจับอะไรก็ไม่จำเป็นทั้งนั้น นั่นเอง โรชิจึงสอนเสมอว่า จะไปยึดจับทำไมกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่สนิทแนบแน่น เป็นเรื่องของจิตที่แสวงหาเพื่อสัมผัสตนเองเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น หัวใจที่บอกผู้อ่านว่า “ผมอยากจะบอกคุณเรื่องที่สำคัญที่สุด” ชีวิตที่ดำเนินบนวิถีทางเช่นนี้ที่ทำให้ปณิธานนี้เป็นจริง ในแต่ละบทจะสัมผัสกับเสียงและคำสอนของกวอง โรชิที่ดูเหมือนจะออกมาจากฐานจิตที่ตัดตรงมาถึงผู้อ่าน

¹ คือห้องปฏิบัติธรรมของเซน

โดยไม่ติดขัด เป็นการสื่อจากจิตสู่จิตที่เกิดขึ้นเหนือคำพูดใดๆ ซึ่งเป็น
ลายลักษณ์ของประสบการณ์แบบเซน และในท้ายที่สุด ผู้อ่านจะได้
สัมผัสกับคำสอนที่เปี่ยมด้วยความกรุณา อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เสแสร้ง
ที่ออกมาจากหัวใจที่ชาญฉลาดของตัวเอง หัวใจของผู้อ่าน, ครู, พุทธะ
ล้วนเป็นหนึ่งเดียว

จากโซ กวง โรชิ ใช้เวลาหลายสิบปีที่จะมองเข้าไปในหัวใจใน
บริบทของมนุษย์เช่นเรา ท่านรู้ว่าโดยเนื้อแท้แล้วท่านมิได้ต่างไปจากคน
อื่นๆ และท่านจึงรู้ว่าเราเหมือนคนอื่นๆ ต่างกาลต่างเวลา ล้วนไขว่คว้า
ที่จะกลับไปสู่สภาวะที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นสิทธิของเราแต่เกิดทีเดียวน จาก
มุมมองของเซน ความสมบูรณ์ของเรานี้มีอยู่แต่ดั้งเดิม แต่ด้วยความที่
ตัวเราเองเข้าใจผิด ขัดขวางมิให้เราได้ตระหนักในลัทธิธรรมที่แสนชื่อนี้
การไขว่คว่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมนุษย์นั่นแหละ จริงๆ แล้ว
ก็ส่วนนั่นเองที่มักจะทำให้เราเข้ามาสู่การปฏิบัติทางจิตวิญญาณ ซึ่งไม่
เคยไปไกลจากจิตของเขาเลย และด้วยเหตุนี้ท่านจึงนำเสนอคำสอน
ตามแบบบทกวีของ อัลเลน กินสเบอร์ก เพื่อนของท่านที่เขียนบทกวี
ในรูปแบบของเพลงซึ่งจบด้วยประโยคเช่นนี้

ใช่ ใช่

นั่นแหละ

เป็นสิ่งที่ฉันปรารถนา

ฉันปรารถนาเสมอ

ฉันปรารถนาเสมอ

เพื่อที่จะกลับ

สู่ร่างของฉัน

เมื่อฉันเกิด

แต่ทว่าวง โวซิกี้รู้เช่นเดียวกันว่าในการที่ประสบความสำเร็จในการกลับคืนสู่สภาพที่เราเกิด หรือเกิดในแต่ละขณะดังที่ท่านได้เตือนเรา ตลอดเวลาในหนังสือเล่มนี้ เราจะต้องใช้ชีวิตโดยมีความเข้าใจเฉพาะในคำว่าแบบสนิท สิ่งนี้ท่านได้รับการพุ่มพักมาจากขุนเรียว ชูซูกิ โวซิกิ เพื่อเป็นการเตรียมให้ท่านเป็นหนึ่งในสองของศิษย์ที่จะได้รับการสืบทอดสายการปฏิบัติคำสอนไปสู่จิตใจของชาวอเมริกัน ในฐานะเป็นธรรมทายาทอันเป็นขบวนการที่ถูกขัดจังหวะด้วยการจากไปของชูซูกิ โวซิกิ

ชูซูกิ โวซิกิสอนว่าความสนิทแนบแน่นที่แท้จริงหมายถึง เป็นไปอย่างทะลุปรุโปร่ง ในการดำเนินชีวิตของเราไปแต่ละวันที่มีรากฐานของเซน ทุกอย่างในการกระทำของเราเป็นการปฏิบัติทั้งสิ้น และแม้กระนั้นเราก็ไม่ทิ้งร่องรอย เมื่อเราใช้ชีวิตที่สนิทแนบแน่นเช่นนี้ เราจะแสดงธรรมชาติที่แท้ของตัวตนเราเสมอ เป็นธรรมชาติดั้งเดิมโดยสมบูรณ์ โดยไม่มีทั้งจุดเริ่มต้นและจุดจบ

อาจารย์เซนที่แท้จะต้องใช้ชีวิตแห่งการปฏิบัติอย่างทะลุปรุโปร่ง คุณจะเห็นได้แม้ในอาภักภักิริยาที่ท่านรินน้ำชา การวางรองเท้าที่ถอดแล้ว อยู่หน้าห้องทำสมาธิ เดินไปตามถนน คุณจะสัมผัสได้กับความมีอยู่ของความสนิทแนบแน่นกับสรรพสิ่ง ในลักษณะที่ไม่แยกแยะในการทำกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน ในท่าทางของท่านมีพลังทั้งในการพูดและทำที่ ไม่ว่าสิ่งที่ทำนั้นอาจจะเป็นเรื่องเล็กๆ ดูราวกับว่าชีวิตทั้งชีวิตเพียงย่างก้าวเข้ามาในห้อง และก็เป็นเช่นนั้น จากุโซ กวอง โวซิกิ อธิบายว่านี่แหละเป็นวิถีเซน มันไม่ได้เป็นอะไรที่วิเศษวิโสที่จะพบได้เฉพาะในห้องทำสมาธิ แต่เป็นท่าทีที่มีชีวิตชีวาที่เรานำมาสู่ทุกอย่างก้าวของชีวิต ความมีชีวิตที่มีอยู่ดั้งเดิมแล้วในตัวเรารอคอยที่จะมีชีวิตอย่างสมบูรณ์

กวาง โรชิ ผู้ซึ่งงานศิลปะในการเขียนอักษรจีนที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่จะนำเสนอธรรมชาติของท่าน ท่านเขียนออกมาจากจิตโดยปราศจากคำพูด ท่านมีความชัดเจนในสิ่งที่ท่านเรียกว่า ความดีพื้นฐานในธรรมชาติของเรา และการอิงอาศัยกันมีและเป็นอย่างสมบูรณ์ ที่เรียกว่าเอกภาพของสรรพสิ่ง ท่านรู้และเตือนผู้อ่านครั้งแล้วครั้งเล่าว่า การที่อธิบายคำสอนนั้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงเนื้อหาในหัวใจในจิตของเรานั้นเอง เพียงแต่เราเห็นมันหรือไม่ และเพื่อช่วยให้เราได้เห็นและได้เข้าใจ ท่านนำเสนอคำสอนของท่านตามแบบที่เป็นธรรมชาติสำหรับท่าน พอๆ กับที่ท่านหายใจเข้า-ออก คำสอนที่พูดกับส่วนลึกของจิตของเราในเชิงบทกวี และขณะเดียวกันก็เป็นการเข้าถึงได้ 100 เปอร์เซ็นต์ และตั้งใจให้นำมาใช้ได้ เหมือนกับถ้วยเคลือบที่งดงามที่เราใช้ดื่มชา หรือเหมือนกับคราดที่เป็นเงาวาวอย่างธรรมชาติ เพราะการสัมผัสกับมือมนุษย์มายาวนานจนด้ามไม้คอด

ในการเป็นบรรณาธิการให้หนังสือเล่มนี้ ผมทำงานส่วนของผมอย่างดีที่สุดที่จะรักษาการอธิบายที่เป็นไปอย่างฉับพลัน และขณะเดียวกันสนิทแนบแน่นตามแบบของกวาง โรชิ เพื่อให้เราได้สัมผัสความเป็นกวาง โรชิในทุกๆ หน้าที่ย่าน ดังนั้นท่านผู้อ่านจึงไม่ควรคิดว่าจะต้องฟังอาจารย์เซนสอนอย่างมีระยะห่าง กวาง โรชิสอนธรรมะในระยะใกล้ๆ ใกล้มาก ดังเช่นที่ท่านพูดถึงอาจารย์ของท่านคือชูชุกี โรชิ คำสอนของท่านพูดถึงเรื่องสนิทแนบแน่นกับเราในลักษณะที่เสนอธรรมดาเป็นธรรมดาเสียจนผู้อ่านอาจจะได้ยินเสียงออกมาจากหัวใจ และจิตของตัวเอง ซึ่งเป็นหัวใจและจิตของพุทธะเช่นกัน ดังที่กล่าวไว้ในงานเขียนของเซนว่า “จิตธรรมดาของคุณนั้นแหละคือวิถี”

หลายบทในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ กลับมีชีวิต ชุมทรัพย์ และดั่งที่มันเป็น กวาง โรชิได้ถักทอเรื่องราวในคำสอนของ

ท่านจากวรรณคดีเซนที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก ที่ประทับใจ และเป็นจริง แล้วท่านก็ได้ให้คำอธิบายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท่านจากความเข้าใจที่ทำให้มีแรงบันดาลใจ จากการปฏิบัติเซนที่ยาวนานกว่า 40 ปี ยิ่งกว่านั้นท่านยังได้เล่าถึงเรื่องในสมัยปัจจุบันในยุคของเราที่มีอาจารย์ร่วมสมัย รวมถึงองค์ทะไลลามะ ติช นัท ฮันท์ ไมซุมิ โรชิ อาจารย์ซุงซาน กาดาคิริ โรชิ และท่านอื่นๆ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการที่ท่าน “ให้เนื้อที่บนเวที” เพื่อให้ปัญญาและความกรุณาของอาจารย์ชั้นนำเหล่านี้ได้ช่วยเสริมให้เราค้นพบความหมายและแสดงตัวตนที่แท้จริงของเราในการกระทำเล็กๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน

แล้วก็ยังมีซุนเรียว ซุซูกิ โรชิ ผู้ที่มีความเข้าใจที่ลุ่มลึก มีการแสดงออกที่กล้ารุกรองมาแล้วอย่างดี และท่านปรกฏให้เรารู้สึกถึงความมีอยู่ของท่าน ได้ยินท่านสอนตลอดเล่ม เราพบกับท่านจากคำสอนที่ไม่ได้พิมพ์ออกเผยแพร่ โดยกวาง โรชิสามเข้ามาเป็นส่วนในคำสอนของท่าน และให้ภาพจากโซในสมัยแรกของการปฏิบัติอยู่กับซุซูกิที่ช่วยให้ท่านได้พัฒนาให้ลูกศิษย์หนุ่มได้เกิดความเข้าใจ ในวิธีการนี้ประทับใจและขบขันยิ่ง ผมหวังว่าท่านผู้อ่านจะถือว่านี่เป็นคุณค่าที่แอบแฝงของหนังสือเล่มนี้

ในตอนท้ายนี้ ผมอยากจะเสนอข้อสังเกตตามประเพณีที่ผ่าน มา หน้าตาของเซนที่เราสัมผัสมักจะแข็งกระด้างหรือลึกลับ และทำให้เข้าไม่ถึง บ่อยครั้งที่มีการนำเสนอในลักษณะโรแมนติก แต่เกือบจะทำได้ในเรื่องราวต่างๆ ที่ผู้ปฏิบัติต้องฝึกฝนอย่างหนัก ในความเป็นจริงลักษณะเช่นนี้ของเซนทำให้น่าสนใจสำหรับบางคนและบางคนเห็นเป็นเรื่องที่ต้องห้ามที่ต้องอยู่ในระยะห่าง “เซนนี้เป็นยังไงนะ” เขาถาม “น่าสนใจ แต่ฉันไม่เข้าใจ” (คนที่กล่าวว่าไม่เข้าใจนั้น แท้จริงแล้วอยู่ใกล้เซนมากกว่าที่ตนคิด) ในช่วงปีที่ผ่านมาในโลกของอุตสาหกรรมแห่ง

การโฆษณาได้นำคำว่า “เซน” ไปใช้ในความหมายที่บ่งบอกถึงคุณสมบัติที่ไม่สามารถอธิบายได้เพื่อชักจูงให้ลูกค้าซื้อสินค้า “เซน” แบบนี้ แบบนั้น แต่ทว่า โรชิไม่เคยชู้บายทำนองนั้น และไม่ให้สัญญาใดๆ เกี่ยวกับเซน คำสอนและเรื่องราวที่ท่านเล่าช่วยคลี่คลายเซนออกมาจากความคลุมเครือ ทั้งกับเซนและตัวเรา และเรื่องราวเหล่านั้นท่านเล่าด้วยความจริงใจ อ่อนน้อม และมีอารมณ์ขัน ท่านไม่เอาที่เป็นเรื่องของตนเอง รวมทั้งความพยายาม ความผิดพลาด และความเข้าใจผิดที่ท่านต้องประสบมา เป็นวิธีการของท่านที่จะถือกระจกสะท้อนให้เห็นภาพที่ผู้อ่านอาจจะได้เห็นภาพของตนเอง ทั้งหมดนั้นจุดประสงค์ของท่านก็เพียงเพื่อช่วยให้สหายร่วมทางได้ค้นพบทรัพย์แท้ในชีวิตของตนเองที่อยู่กับตัวเขามาตั้งแต่ต้น ตลอดเวลา ในแต่ละขณะ ในแต่ละเวลา ท่านจะหยิบยกทุกอย่างที่หยิบฉวยได้ มาใช้เพื่อให้เขาได้เข้าถึงความจริง

ผมอยากจะจบลงด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจุดเริ่มต้น ดังที่ท่านได้เล่าให้เราฟัง ตอนแรกที่จากโซพบซุนเรียว ชูชูกิ โรชิ ผู้ซึ่งต่อมากลายเป็นอาจารย์ของท่าน ขณะนั้นท่านอายุ 25 ปี ได้เดินเข้าไปที่วัดโซโกจิ เป็นวัดพุทธแบบญี่ปุ่นที่ซานฟรานซิสโก เพื่อจะไปดูว่า “เกิดอะไรขึ้นตอนนี้ในปี 1960” จากโซเล่า “เป็นช่วงปีหนัก และฉันก็เดินเข้าไปในห้องสมาธิ ใหม่ๆ ที่ยังโล่งร่องเท้าบูต เดินเข้าไปดูและเห็นใครคนหนึ่งเดินเข้ามาจากประตูอีกทางหนึ่ง ตอนนั้นไม่รู้หรอกว่าเป็นชูชูกิ โรชิ แม้ว่าผมรู้ว่าผมอาจจะได้พบท่าน ผมไม่ได้มองท่าน ท่านก็ไม่ได้มองผม ผมไม่ได้มองท่านเพราะผมได้ดูหนังสือรามูโรมาเยอะ นึกว่าตัวเองแน่ ท่านไม่ได้มองผมเพราะท่านเป็นอาจารย์เซน

“ผมมองท่านเดินไปที่หน้าพระ และจัดดอกไม้ที่อยู่ในแจกันสูงอย่างตั้งอกตั้งใจ เมื่อผมเห็นเช่นนั้นผมคิดว่า “นี่เป็นเซนขั้นๆ” แล้ว

ก็เดินออกไป แต่ทีหลังที่ผมย้อนคิด ท่านเป็นอาจารย์เซน ท่านจึงให้ความสนใจ 100 เปอร์เซ็นต์ ในสิ่งที่ท่านทำในการจัดดอกไม้ ดังเช่นที่ท่านทำเรื่องอื่นๆ ด้วย ขณะนั้นจริงๆ แล้วท่านกำลังจัดจิตของผมต่างหาก”

ปีเตอร์ เลวิตต์

เกาะซอล์ท สปริง

บริติชโคลัมเบีย แคนาดา

COMING LIVE

กลับมีชีวิต

1

หนึ่งวันหนึ่ง หนึ่งในพุทธะ

เมื่อพระอาทิตย์ขึ้น และส่องแสงมาที่คุณ ท่านพูดว่า
เงาของคุณที่อยู่ด้านหลังใหญ่ แต่เมื่อคุณนั่งต่อไป
เงาของคุณสั้นลงๆ จนกระทั่งท้ายที่สุด มีแต่พุทธะ
ที่นั่งอยู่ที่นั่น

ตอนต้นของทศวรรษ 1960 ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมเซนในซานฟราน-
ซิสโก (เรียกว่าไซโกจิ) มีพระมาจากญี่ปุ่นที่เกิดความท้อใจเพราะท่าน
พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ ท่านคิดเสียใจเรื่องนี้จนคิดทบทวนว่าควรจะ
กลับประเทศของท่าน เมื่อนำเรื่องนี้มาเล่าให้ชูซุกิ โรชิฟัง ท่านอาจารย์
ให้พระรูปนี้มาฟังธรรมบรรยายของท่านในวันรุ่งขึ้น ตลอดการบรรยาย
ชูซุกิ โรชิใช้ภาษาอังกฤษทั้งหมดเพียง 12 คำ ท่านเริ่มโดยการพูดว่า
“วันนี้เป็นวันนี้” แล้วก็พูดต่อด้วยภาษาญี่ปุ่น แล้วก็พูดว่า “วันนี้ไม่ใช่
พรุ่งนี้” แล้วอธิบายต่อเป็นภาษาญี่ปุ่นอีก แล้วก็พูดว่า “วันนี้เป็นวันนี้
โดยสมบูรณ์” แล้วก็ว่าต่อไป แต่ตลอดเวลาท่านกำลังอธิบายตัวของ
ท่านด้วยความเชื่อมั่นในตัวเองอย่างเต็มที่ จากสภาพความเป็นอยู่ที่
ไปพ้นจากความคิด ไปพ้นจากจิตที่อยู่ในกรอบอันจำกัดของมโนทัศน์
หากคุณมาฟังการบรรยายด้วยคาดหวังว่าจะมาฟังคำพูดที่ยิ่ง

ใหญ่จากคนอื่น เป็นเรื่องผิดพลาดอย่างยิ่ง คำว่า “โตโซ” หมายถึงอะไร ที่คุณรู้อย่างสนิทแนบแน่นอยู่แล้ว และในช่วง “โตโซ” นั้นเองที่โรชิจะ แสดงธรรม หรือทำให้ความจริงปรากฏ ดังนั้นธรรมบรรยายจึงเป็นสิ่งที่ มีอยู่ตลอด 24 ชั่วโมงในแต่ละวัน บางทีก็ดูเหมือนว่าธรรมะนั้นมาจากโรชิ บางทีก็ดูเหมือนกับเสียงที่ก้องมาจากเครื่องบิน บางทีก็เป็น เสียงเหมือนกับเราเปิดเครื่องทำความร้อน บางทีก็เป็นเสียงไถ่ขันที่ ได้ยินมาจากที่ไกลๆ หรือแม้เสียงลมและฝนที่ตกลงบนหลังคาสังกะสี แต่ธรรมบรรยายก็ยังคงมีอยู่ต่อไปสม่ำเสมอไม่ขาดสาย เราจะตระหนักรู้หรือไม่เท่านั้น เราจะต้องระลึกเรื่องนี้เสมอ จริงๆ แล้วมันอยู่ใกล้แค่ เอื้อม และอยู่กับคุณตลอดเวลา

ช่วงที่ไปเยี่ยมท่านโฮอิตสึ ชูซูกิ โรชิ บุตรของชูซูกิ โรชิ ท่านเป็น ครุฑที่ดีและเป็นเพื่อนของพวกเราที่ภูเขาสโนว์มา ท่านกำลังอธิบายภาพ อักษรจีนที่ท่านเขียน การเปลือยอย่างหยาบๆ อาจจะแปลได้ว่า “หนึ่งนี้ หนึ่งนี้พุทธะ” น่าสนใจที่คำว่าพุทธเจ้านั้นมาจากภาษาสันสกฤตว่า พุทธะ ซึ่งแปลว่าตื่นรู้ เมื่อท่านเขียนอักษร “ไฟ” (พุทธะ) ให้เราดูนั้น ท่านอธิบายว่า มันมีเงาและแสง เมื่อแสงอาทิตย์ตอนเช้าสาดส่องมาที่ คุณ เงาของคุณจะทอดไปยาวด้านหลัง แต่ถ้าคุณนั่งต่อไปเงานั้นก็จะ ค่อยๆ หดสั้นลง จนสุดท้ายมีเพียงพุทธะที่หนึ่งอยู่ เป็นพุทธะหนึ่ง คุณ ก็เหมือนพุทธะที่หนึ่งอยู่นั้นแหละ

ท่านั่งสมาธิของเราเรียกว่า “ความสว่างที่เงียบ” แต่การที่มัน เงียบนั้นไม่ได้หมายความว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่มีเกิดขึ้น ความสว่างนี้ทอแสงทะลุร่างของเรา ลมหายใจของเรา และจิตของเรา สลายกิเลสที่อยู่บนฐานของโลก โกรธ หลง และนั่น คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสว่างและความมืด ในกรณีของเสียง ยก ตัวอย่างเมื่อเราเปิดเครื่องทำความร้อน หรือเมื่อโทรศัพท์มือถือดัง หู

เราได้ยินเสียง และเกิดปฏิกิริยาทันที เช่นเดียวกับเวลาผมเอาไม้พาดลงไปบนพื้น “ปัง” เช่นกันเสียงเช่นนี้มันไปพันกรอบมโนทัศน์ของเรา มีการสื่อที่ใกล้ชิดมาก เช่นนี้ที่เรียกว่า ความไม่มีกำลังเกิดขึ้น ไม่มีใครที่จะชี้ได้อย่างชัดเจนว่า อะไร ที่ไหน หรือเมื่อไร ขณะที่คุณนั่ง คุณจะสัมผัสได้ด้วยตัวเอง และคุณจะพบว่าขณะที่คุณนั่งปฏิบัตินั้น คุณกำลังสร้างฐานความมั่นคงในชีวิตของคุณ มีอะไรบางอย่างที่อยู่ลึกมากและมั่นคงไม่เคลื่อนไหวในตัวคุณ มันมีอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา เช่นเดียวกับที่ขณะนี้มีดอกตูมๆ บนต้นไม้ ดอกเล็กๆ และหากคุณมองจริงๆ ก็จะเป็นว่าในหิมะลึกลงไปนั้น มีต้นอ่อนของพืชพันธุ์ไม้กำลังเจริญเติบโตขึ้นมา

ภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า “อันชิน” ที่สำคัญอย่างยิ่งที่เราต้องเข้าใจทั่วไปแล้วหมายถึง “สวย เรียบ ไม่ถูกรบกวน” แต่ความหมายของคำหมายรวมไปมากกว่าเพียงคำเหล่านี้ “อันชิน” หมายถึงคำถามเกี่ยวกับตัวตนสงบลงแล้ว คำถามเกี่ยวกับชีวิตและความตายได้ถูกสะสางแล้ว คำถามทางจิตวิญญาณของคุณก็ได้รับคำตอบที่คุณพึงพอใจแล้ว และนั่นคืออิสรภาพที่แท้ แม้คำแปลว่า สงบ เรียบ ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงความหมายที่แท้จริงของคำ เพราะคำเหล่านี้มักหมายถึงที่มา สวรรค์ ที่เป็นศูนย์ตาที่เป็นที่มาของจักรวาลทั้งหมด

วิธีหนึ่งที่จะอธิบายความคิดนี้ได้ คือการบอกว่ามี “อะไรบางอย่าง” ที่ลึกซึ่งไม่สั่นคลอน และครอบคลุมที่มีอยู่แล้วในตัวคุณเหมือนกับต้นอ่อนที่เราไม่เห็นที่จมอยู่ในกองหิมะ และเพราะมันหยั่งรากลงใน “อันชิน” เมื่อต้นอ่อนแทงหน่อขึ้นมา เราก็จะกลับคืนมาสู่ตัวเราเองในขณะเดียวกัน

วัดรินโซอิน ซึ่งเป็นวัดของซุซูกิ โรชิที่ประเทศญี่ปุ่นนั้น เป็นวัดที่มีอายุ 500 ปี มีภูเขาอยู่ด้านหลังและหุบเขาอยู่เบื้องล่าง มองจาก

แมกไม้ในวัดคุณจะเห็นอ่าวสุรุเกะ เมื่อชูชุกิ โรชิมาถึงอเมริกาเดือน ธันวาคม ค.ศ. 1959 ท่านต้องละทิ้งผู้คนจำนวนมาก เพราะวัด รินโซอินเป็นวัดแม่ที่มีวัดลูกจำนวนมาก โดยทั่วไปแล้วเราไม่สามารถ เข้าใจคนที่ต้องทิ้งสิ่งที่เขารักและวางแผนไปทำสิ่งที่คิดว่าควรจะทำให้ ง่ายขึ้น เมื่อโฮอิตสุเป็นเจ้าของวัดหลังจากที่พ่อของเขาจากไป เขา ยังหนุ่มมากน่าจะอายุราว 30 ต้นๆ และสมาชิกในสังฆะนั้นบางคน อายุ 90 แล้ว โฮอิตสุอ่อนกว่าพวกเขาถึง 3 เท่า ไม่ต้องพูดถึงเลยว่า เป็นเรื่องลำบากเพียงใด เขาต้องประกอบพิธีศพ 4 ถึง 5 งานในช่วง วันในฤดูหนาวงานแล้วงานเล่า แล้วยังต้องดูแลพระในวัดที่สูงวัยอายุ ราว 70-80 ปี แต่เมื่อชูชุกิออกไปอยู่ที่อเมริกา โฮอิตสุจึงต้องรับ ภาระเหล่านั้น เหมือนกับถูกโยนเข้าไปในถ้ำเสือ แต่เราแต่ละคนก็ถูก โยนเข้ามาสู่ชีวิตนี้ ซึ่งหากเราไม่จมน้ำเราก็ต้องว่ายน้ำ มีอะไรที่จะช่วย ใ้เราลอยคออยู่ได้บ้าง? นั่นเป็นสิ่งที่เราอยากรู้ แม้บางครั้งเราก็ควร จะจมน้ำไปเสียบ้าง บางครั้งเราก็จมนลงไปมากจนถึงกับบึงเลยทีเดียว แต่การที่เราได้สัมผัสกับกันบึงก็จะทำให้เราเปลี่ยนไป

วันหนึ่งหญิงชราคนหนึ่งมาขอคำแนะนำจากโฮอิตสุ ระหว่าง การสนทนาเธอขอร้องเขาว่า “เวลาฉันตาย ฉันอยากให้คุณร้องเพลง ใ้ฉัน” โฮอิตสุรู้สึกประหลาดใจ และอาจจะกลัวด้วยซ้ำ เพราะเพลงที่ เธอขอร้องให้เขาร้องให้นั่นเป็นเพลงบ๊อบ เขาไม่รู้จะทำอย่างไร เขาก็ บอกเธอว่า “ผมทำไม่ได้เพราะผมไม่รู้สึกละดวงใจ ผมไม่พร้อมที่จะ ร้องเพลงบ๊อบในพิธีศพ” โดยทั่วไปแล้วพระที่ทำพิธีศพจะใส่จีวรสีแดง และเดินทำพิธีในงานศพ แต่เนื่องจากเป็นคำขอร้องของเธอ เขาก็บอก เธอว่า “เมื่อคุณจากไป ภายใน 10 ปีผมจะร้องเพลงให้ได้ และเวลาที่ ผมร้อง ผมจะร้องออกมาจากกันบึงของหัวใจทีเดียว”

การตัดสินใจครั้งนั้น อาจจะทำให้ผู้หญิงคนนั้นอายุยืนขึ้นอีก

10 ปี เพราะเธอต้องรอ และมันก็ทำให้ไฮโดรเจนแข็งแรงขึ้น เพราะคำสัญญา นั้น เช่นนี้เราได้ให้ชีวิตแก่กันและกัน และชีวิตที่เราให้มันอยู่บนพื้นฐานของอะไรบางอย่าง เหมือนกับการอยู่ในสังขะ วิธีหนึ่งที่จะทำความเข้าใจว่า สังขะหมายความว่าอย่างไร คือการเปรียบกับก้อนหินที่อยู่ด้วยกันขัดสีซึ่งกันและกันจนต่างฝ่ายต่างกลมเรียบ เช่นไม่ใช่เรื่องของการทำงานตัวดีน่ารัก เราไม่พยายามที่จะเป็นคนดีน่ารัก เพราะเราเป็นอยู่แล้ว เราควรต้องรู้เช่นนี้ ถึงแม้ว่าพวกเราบางคนก็ศึกษาเช่นแล้วเป็นคนดี และทำสิ่งที่ดีๆ แต่เราต่างขัดสีซึ่งกันและกัน นั่นเป็นเรื่องของความสนิทแนบแน่นอย่างแท้จริง เป็นความเคารพ เป็นความกรุณาที่มีต่อกันและกันจริงๆ ชีวิตในสังขะเหมือนกับไข่มุก มีการเสียดสีกันมากที่สุดทีเดียว ยิ่งเสียดสีมากยิ่งขึ้นระคายมาก ชีวิตเราจึงจะมันวาวเหมือนไข่มุก

เช่นมาสู่ตะวันตกจากญี่ปุ่น มีการพูดคุยกันในประเด็นนี้ไม่น้อยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สิ่งหนึ่งที่ชัดเจนคือ เป็นเรื่องสำคัญที่เราจะต้องไม่เป็นญี่ปุ่น แต่เราเป็นอเมริกันหรือชาวโปแลนด์ หรืออะไรอื่นๆ ในกรณีของผมเอง เพราะผมได้ศึกษาอยู่ที่ศูนย์ปฏิบัติของเซนกับชูซูกิโรชิมาตั้งแต่หนุ่ม ผมยึดถือท่านเป็นต้นแบบและพยายามที่จะเป็นญี่ปุ่น วันหนึ่งท่านเดินเข้ามาหา และพูดกับผมว่า “คุณเป็นคนจีน คุณควรจะทำอะไรนะ” และผมตอบรับว่า “ใช่” ตามแบบญี่ปุ่น แต่นั่นเป็นสไตล์ของญี่ปุ่นเป็นแบบที่ดี มันแปลว่า “ผมเปิดใจรับ ผมตั้งใจโดยไม่มีควมลังเล” แต่ในตะวันตกเราต้องปรับตัว เราต้องแสวงหาวิธีที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกภายในเวลาเราพูดว่า “ใช่” “ใช่ครับ”

เวลาเสิร์ฟอาหารให้ห้องอาหาร ที่วัดบรรพบุรุษที่หกในเมืองเซาควอน ประเทศจีน ผู้หญิงคนที่ทำกับข้าวออกมาจากโรงครัว และออกตัวว่า “อาหารที่ฉันทำไม่ดี ขอโทษด้วย” แต่ในตะวันตก เราจะออก

มาและพูดว่า “อาหารของฉันพิเศษ หวังว่าคุณจะชอบนะ” ในระหว่างวิธีการพูดทั้งสองแบบนี้ มันก็มีวิถีของมันอยู่ เมื่อตะวันออกมาบรรจบกับตะวันตก วิธีที่ทั้งสองฝ่ายมาพบกันก็สำคัญ เหมือนดังอาร์โนลด์ ทอยบี นักประวัติศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 20 ก็คือ การที่พุทธธรรมไปสู่โลกตะวันตก เพราะเป็นวิถีที่มุ่งเข้าสู่จิต “อะไรนะ?” ดูจะเป็นคำถามอมตะ เป็นของขวัญอันประเสริฐสุด และเราได้รับของขวัญโดยเรามีโอกาสที่จะหยั่งถึงความลึกซึ้งของมัน เพื่อใช้ช่วยคนอื่นด้วย

ไมซุมิ โรชิ เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์ปฏิบัติเซนที่ลอสแอนเจลิส เป็นบุคคลสำคัญที่ถ่ายทอดเซนสู่ตะวันตก เมื่อท่านละสังขารไป ผมมีโอกาสได้ไปร่วมในการประกอบพิธีศพ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ตอบคำถามอย่างเป็นพิธีการในห้องประชุม ผมไม่รีรอตอบรับทันทีด้วย “ครับผม” เมื่อเบอร์นี่ กลาสแมน โรชิ เปิดโอกาสให้ผมทำหน้าที่นี้ ถึงแม้ว่าต่อมากผมจะมีอาการราวกับหัวใจมาลันที่ปากก็ตามที แต่จะให้ผมพูดอย่างอื่นไปได้อย่างไร มันเป็นพิธีศพที่ทำให้เกียรติไมซุมิ โรชินะ ผมจึงตอบรับว่า “ครับผม” หน้าที่ของผมจะต้องนั่งอยู่หน้าผู้คน 800 คน เพื่อตอบคำถาม และคนแรกที่จะถามคำถามคือมิชิ ลูกสาวของท่าน ผมจะตอบว่าอย่างไร?

ก่อนที่พิธีจะเริ่มต้นขึ้น พวกเราทั้งกลุ่มเข้าไปประชุมกันในบ้านของไมซุมิ โรชิ จนยู โรชิน้องชายของท่าน ซึ่งถือว่าเป็นอาจารย์ของเขา เขานั่งอยู่ที่อีกด้านหนึ่งของโต๊ะยาว กำลังสนทนากับเบอร์นี่ กลาสแมน โรชิ ผม ซินโกะภรรยาของผม และใครอีก 2-3 คน นั่งอยู่อีกด้านหนึ่งของโต๊ะตัวนั้น วันนั้นอากาศร้อน มีการเสิร์ฟเบียร์เย็นๆ โดยไม่มีอาร์มภบทใดๆ จนยู โรชิมองผมแล้วยิ้ม และพูดว่า “คุณอายุยืนสักเท่าใด” ในบริบทที่ผมอยู่ไกลจากเขา ทั้งเสียงคนอื่นพูดคุย

กัน และอากาศที่ร้อนอบอ้าว ผมไม่คิดว่าผมได้ยื่นว่าเขาพูดว่าอะไร
แม้ผมจะพยายามฟังให้ได้ศัพท์จากทิศทางที่เขาอยู่ ผมเกิดความรู้สึก
ว่า ทันใดนั้นทุกสิ่งดูจะช้าลงเหมือนในความฝัน ผมชะงักตัวเข้าไปถาม
เขาว่า “คุณถามผมว่าผมจะอายุยืนสักเท่าใดหรือครับ?” บรรยากาศบน
โต๊ะนั้นเงียบสงบ ทุกอย่างหยุดนิ่ง โชคดีที่ผมถือแก้วเบียร์อยู่ในมือ
ผมลุกขึ้นยืน เดินเข้าไปหาเขา ก็ไปชนแก้ว กร๊าก! มันเป็นปฏิกิริยา
ตอบสนองที่เป็นไปโดยอัตโนมัติก่อนที่พิธศพของไมซุมิ โรชิจะเริ่มต้
ขึ้น หรือผมควรจะพูดว่า พิธศพได้เริ่มขึ้นแล้ว

2

เกล็ดน้ำแข็งบนหิมะ

เราทุกคนรู้ว่าเกล็ดหิมะเล็กเพียงใด แต่เมื่อเกล็ดหิมะ
เหล่านี้รวมตัวกัน และเกล็ดน้ำแข็งเริ่มกระจายออก
มันเหมือนกับการส่งผ่านธรรมชาติแห่งความจริง
ไม่ช้าคุณก็จะได้เห็นภูเขาทั้งลูกทีเดียว

ทุกครั้งที่ผมนั่งอยู่ต่อหน้าคุณ ผมอยากจะบอกเล่าสิ่งที่สำคัญที่สุด ผมอยากให้ใครๆ ได้สัมผัสกับความยิ่งใหญ่ ความกว้างขวางในสิ่งที่เราอาจจะเรียกว่า จักรวาลที่ลึกลับ โดยที่ไม่ต้องสงสัยเลยว่า มันอยู่ในตัวเรานี่เอง ยากที่จะอธิบายนะ แต่เราก็มีคำพูดว่า “พัฒนาจิตวิญญาณของคุณเอง” คำว่าจิตวิญญาณนี้แหละ ที่หมายรวมจักรวาลทั้งปวง และนี่แหละเป็นสิ่งที่ผมอยากจะแบ่งปัน ด้วยหวังว่ามนุษย์จะสัมผัสได้กับตัวเอง แต่มันก็ไม่ง่ายที่จะทำนะ

ทำให้ผมนึกขึ้นมาได้ ที่องค์ทะไลลามะองค์ที่ 14 เคยรับสั่งว่า หากคุณแสวงหาครูอาจารย์ คุณจะต้องตั้งข้อสงสัยกับครูของคุณ และอย่าไปรับเอาคำสอนมาโดยไม่ตรวจสอบ เวลาที่เราแสวงหาครูอาจารย์ ท่านย้ำเตือนให้เราทดสอบเขาเสียก่อน จริงๆ แล้วเป็นสิ่งที่ธรรมดาในการปฏิบัติ และเป็นจุดแข็งที่เดียว ที่จะคิดว่าเรื่องธรรมะนี้เป็นสิ่งที่เราควร

ตรวจสอบ คำว่าธรรมะหมายถึงทั้งสังฆธรรมและคำสอนของพระพุทธเจ้า
ตั้งนั้นถึงแม้ว่าผมมีความหวังที่จะอธิบายให้คุณฟังเรื่องจักรวาล แต่สิ่ง
ที่ผมจะทำได้จริง ก็เพียงแต่เชื่อเชิญให้คุณได้ปฏิบัติ เพื่อคุณจะได้พบ
ชุมทรัพย์ที่คุณมีอยู่ดั้งเดิมแล้วนั่นเอง

อาจจะมีทองคำอยู่ใต้เซนโด้นี่ มีแร่ทองคำอยู่จำนวนมหาศาล
แต่ก่อนอื่นเราต้องรู้ว่าทองคำอยู่ที่ใด เราจะได้ค้นหาถูก และเมื่อพบ
เราจะต้องร่อนเอง และนำออกมา จริงๆ แล้วนั่นก็เป็นชุมทรัพย์ใน
ตัวเองอยู่แล้ว จริงๆ แล้วการที่ทองคำอยู่ในดินก็ดี และชุมทรัพย์อยู่
ในตัวคุณโดยที่คุณไม่เคยค้นพบ ผมจึงเชื่อเชิญให้คุณได้มีส่วนในการ
ค้นหาทองคำในตัวคุณเอง เพียงการอ่านเกี่ยวกับเซน หรือฟังธรรม
บรรยายไม่พอ แค่เพียงคุณพบชุมทรัพย์ด้วยตัวคุณเองก็ดีถมไปแล้ว
เมื่อนั้นคุณจะพบว่ามันเป็นความจริงและคุณสามารถแจกจ่ายให้กับ
คนอื่น

ไม่นานมานี้ ซินโกะ ภรรยาของผมและตัวผมเองได้ออกไปที่
ซอลท์ฟลอยท์ ริมฝั่งไซโนมา เราได้พบส่วนของห้องทะเลที่งดงาม ที่
เราได้ยืมกิตติศัพท์มานานหลายปี และเราพบว่าสิ่งที่เราได้ยืมมานั้น
เป็นความจริง ไม่ใช่เพียงสถานที่นั้นมีความงามเท่านั้น แต่ยังมีพลัง
พิเศษจากหินที่อยู่บริเวณรอบชายหาดที่เราสัมผัสได้ พอเราพ้นเขต
ซอลท์ฟลอยท์ไป พลังนั้นก็หายไป เราอดคิดไม่ได้ว่า “ทำไมจึงมีเฉพาะ
ตรงนั้นและไม่มีตรงนี้?”

จุดที่เราออกไปชมวิวนั้น เป็นจุดที่ผู้คนออกไปยืนชมวาฬ บน
ป้ายประชาสัมพันธ์อธิบายว่า วาฬว่ายน้ำเข้ากับจังหวะการหายใจของ
มัน ช่วงที่หายใจออก วาฬสามารถว่ายน้ำไปหลายร้อยฟุตเหมือนกับตอน
ที่เรานั่งซาเซน นั่งโดยไม่ลุกเลย หายใจออก หายใจเข้า หายใจออก
หายใจเข้า...

เราทำอย่างเดียวกับวาฬเลยนะ!

เมื่อคืนนี้ในช่วงซาเซน ผมอดไม่ได้ที่ได้ยินเสียงจิ้งหรีด และต่อมาผมก็คิดถึง “มนุษย์จิ้งหรีด” ที่ผมเคยพบบนถนนในภูเขาโซโนมาเมื่อ 2-3 ปีก่อน เขาบอกว่าเขากำลังหาที่อยู่ เขาโยยหาที่จะอยู่ในเขตชนบทที่เขาจะได้ยินเสียงจิ้งหรีด ผมพูดกับเขาครั้งเดียวในตอนนั้น แต่บทสนทนาของเราประทับใจผมมาก เพราะผมตระหนักกว่าที่ผมอยู่มีคุณสมบัติอย่างนั้น และที่นี่เรามีจิ้งหรีดนับล้านๆ ตัว แต่เหมือนกับวาฬที่มาที่ซอลท์ฟลอยท์ โอบเข้ามาตามจังหวะการหายใจของมัน จิ้งหรีดก็มีการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติ และมีพลังอยู่เบื้องหลังสิ่งที่มันทำในวิถีของมัน จิ้งหรีดกำลังทำอะไรคล้ายๆ กับการปฏิบัติซิกันตาซ่าที่พวกเราทำ นั่นคือ เมื่อเรานั่งสมาธิมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมในตัวของเราเอง วาฬก็กำลังทำซิกันตาซ่า และเช่นเดียวกับสรรพสิ่งอื่นๆ เราแค่คน ทั้งสรรพสัตว์ทั้งหลายเรากำลังถ่ายทอดธรรมะอันยิ่งใหญ่

เมื่อพระเบเนดิกตินส์สัมภาษณ์องค์ทะไลลามะในสกอตแลนด์ เขาถามว่า “การนั่งในภูเขาจะมีประโยชน์อันใดแก่ประชาชนในศตวรรษที่ 20?” องค์ทะไลลามะทรงตอบทันทีว่า “แน่นอน มันดีแน่” เพราะที่ที่เราทำสมาธินั้นได้รับการถ่ายทอดพลังจากความรู้สึกและเสียงของจิ้งหรีด หรือการหายใจของวาฬ หรือแม่ลมหายใจเช่นของเรา และเช่นนี้เป็นการสร้างพลังชีวิตที่สำคัญที่จะมีผลต่อชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ

ขณะที่ชินโกะและผมกำลังมองดูน้ำโยนตัวกระแทกกับโขดหินและฟังเสียงคลื่นกระแทบชายหาด มันเป็นเรื่องที่เราได้ยินมาแต่โบราณ คลื่นซัดเข้ามาแล้วก็กระจายออกไปเช่นนี้เป็นเวลาหลายพันปี เราสามารถรู้สึกได้ และเมื่อคืนเมื่อเรานั่งอยู่ในเซนโดห้อมล้อมด้วยเสียงจิ้งหรีดร้อง ผมรู้สึกถึงการถ่ายทอดพลังนี้ด้วย เหมือนกับที่องค์

ทะเลลามาะรับสั่ง เราต้องรู้ว่าเราสามารถมีส่วนสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่ในแบบนี้นะเช่นกัน

ที่โซโคโนมันี่ในตอนกลางคืนจะมีจิ้งหรีดเป็นล้านๆ ตัวขยับขาทำซิกันตาซ่า พวกมันทำงานกันอย่างหนัก และเมื่อมันเมื่อยมันก็หยุด ขณะเดียวกันจิ้งหรีดตัวอื่นก็เข้ามาทำหน้าที่แทน ถ้าคุณตั้งใจฟังดีๆ คุณจะได้ยินเสียงที่ประสานเข้าด้วยกัน เหมือนเกล็ดน้ำแข็งที่รวมตัวกันเป็นหิมะ แต่ละเกล็ดรวมกันเป็นหิมะที่แผ่กระจายออกไป เป็นการถ่ายทอดธรรมชาติจริงๆ ธรรมชาติแห่งความจริง และไม่ช้าคุณก็จะเห็นหิมะที่ปกคลุมภูเขาทั้งลูก มันคือสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเราปฏิบัติร่วมกันที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ หรือที่อื่นๆ คนที่ปฏิบัติก็จะรู้สึกได้เช่นนั้น

ตอนนี้ผมกำลังนั่งอยู่ที่นี้ในฤดูร้อนที่สว่างไสว มีดาวบนท้องฟ้า ผมมองไม่เห็นเพราะตอนนี้เป็นตอนกลางวัน ตาของเรามองไปไม่ได้ไกล แต่ดาวก็ยังคงมีอยู่บนท้องฟ้านะ ส่องประกายด้วยจริงๆ แล้วเราแต่ละคนก็เป็นดาวส่องประกายในฟากฟ้าแห่งจักรวาล ตาของเราไม่อาจมองออกไปได้ไกล ใจของเราก็ยังไม่ถึง เราก็เลยไม่เห็น แต่ถ้าเรานั่งนิ่งเป็นภูเขา เราจะตระหนักรู้ได้ โดยผ่านจิ้งหรีดและวาฬ หรือแม้เสียงเครื่องจักรยนต์ เราสามารถรู้สึกถึงความยิ่งใหญ่ที่ดูเหมือนว่าจะอยู่นอกตัวเรา แต่จริงๆ แล้วเรากลับพบมันในตัวของเราเอง และถ้าเรามองเห็นได้ รู้จัก และสัมผัสมันได้ เมื่อนั้นเราจะตระหนักรู้ว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล และจักรวาลเป็นส่วนหนึ่งของเรา แม้ในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เราจะรู้ได้จริงๆ ว่ามันอยู่ที่นั่นเสมอ